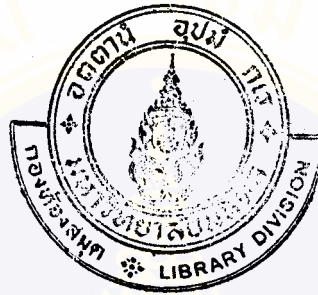


25 ก.พ. 2525

การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะภายในช่องปากระหว่างการให้การดูแลช่องปากเป็นพิเศษ  
และการดูแลแบบธรรมดา เพื่อป้องกันการเกิดอาการแทรกซ้อนภายในปาก เนื่องจาก  
การใช้เคมีรักษาในผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็ง



บุญเพียร จันทวัฒนา  
/

วิทยานิพนธ์นี้

เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (พยาบาลศาสตร์)  
ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2524

กองห้องสมุด

17039

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะภายในของปาก ระหว่างการให้การดูแลของปากเป็นพิเศษ และการดูแลแบบธรรมดา เพื่อป้องกันการเกิดอาการแทรกซ้อนภายในปาก เนื่องจากการใช้เคมีรักษาในผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็ง

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ นางบุญเพียร จันทวัฒนา  
คุณวุฒิ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (พยาบาล)  
ภาควิชา ภาควิชาพยาบาลศาสตร์  
คณะ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี  
วันอนุมัติปริญญา 17 กันยายน 2524

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวิธีการดูแลของปากแบบธรรมดา และวิธีการดูแลของปากเป็นพิเศษ เพื่อป้องกันและควบคุมการเกิดอาการแทรกซ้อนภายในปาก เนื่องจากผลของเคมีรักษาในผู้ป่วยโรคมะเร็ง โดยทำการศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็ง ซึ่งเข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยหน่วยโลหิตวิทยา ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล และกำลังได้รับการรักษาด้วยการใช้เคมีรักษาในระยะการรักษาให้โรคสงบ จำนวน 8 คน มี 2 คน ที่ได้รับการศึกษาซ้ำ ทำให้เป็นตัวอย่างทั้งหมด 10 ราย ตัวอย่างทุกรายจะถูกศึกษาทั้งในระยะควบคุมและระยะทดลอง โดยใช้แผนการทดลองแบบสลับ ในระยะควบคุมตัวอย่างจะได้รับการดูแลของปากแบบธรรมดา ได้แก่ การให้ตัวอย่างบ้วนปาก กลั้วคอ กวายน้ำเกลือธรรมดาวันละ 2 ครั้ง เวลา 9.00 น. และ 18.00 น. ส่วนในระยะทดลอง ตัวอย่างจะได้รับการดูแลของปากเป็นพิเศษ ตามแผนการพยาบาลซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น อันประกอบด้วยการแปรงฟันอย่างถูกวิธี การบ้วนปาก และกลั้วคอ กวายน้ำเกลือธรรมดา และการใช้น้ำยาทาเคลือบริมฝีปาก โดยใช้เวลาในการศึกษาระยะละ 10 วันเท่ากัน ตัวอย่างจะถูกแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 ซึ่งจะเริ่มศึกษากวาระยะควบคุม

ก่อน ส่วนกลุ่มที่ 2 จะเริ่มศึกษาควาระยะทดลองก่อน การประเมินผลใช้แบบประเมินลักษณะของปาก ซึ่งผู้วิจัยได้เรียบเรียงขึ้นจากแบบประเมินที่มีอยู่เดิม โดยแบ่งของปากเป็น 5 ส่วน ได้แก่ ริมฝีปาก ฟัน เหงือก เยื่อกระพุ้งแก้ม และลิ้น ทำการประเมินลักษณะของปากวันละครั้ง และได้บันทึกลักษณะอาการแทรกซ้อนที่เกิดขึ้น รวมทั้งความก้าวหน้าของอาการ และจำนวนวันที่เป็นในเชิงบรรยาย การวิเคราะห์ข้อมูลนำคะแนนที่ได้จากแบบประเมินลักษณะของปากแต่ละส่วนมาวิเคราะห์ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบแจกแจง 2 ทาง ในการทดลองที่มีการวัดซ้ำในกลุ่มเดียวกัน โดยแยกวิเคราะห์แต่ละส่วนของช่องปากตลอดระยะเวลา 10 วัน และแยกวิเคราะห์เป็นรายวันจากวันที่ 1-10 ของการศึกษาทั้ง 2 ระยะ

ผลการศึกษารูปได้ว่า การดูแลช่องปากเป็นพิเศษ จะมีผลทำให้ลักษณะริมฝีปาก ฟัน เหงือก ถึกว่าการดูแลช่องปากแบบธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01-.05 และเมื่อวิเคราะห์แยกเป็นรายวัน พบว่ามีความแตกต่างของลักษณะริมฝีปาก ระหว่างการดูแลช่องปากทั้ง 2 วิธี ในวันที่ 1, 3 และ 8 ที่ระดับ .05 มีความแตกต่างของฟันระหว่างการดูแลช่องปากในวันที่ 4-10 ที่ระดับ .01-.05 และมีความแตกต่างของลักษณะเหงือก ระหว่างการดูแลช่องปากทั้ง 2 วิธี ในวันที่ 2, 3, 5, 6, 8 และ 9 ที่ระดับ .05 ส่วนลักษณะเยื่อกระพุ้งแก้ม และลิ้น ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างวิธีการดูแลช่องปากทั้ง 2 วิธี อาการแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นมากที่สุดคือ การมีจุดเลือดออก รองลงมาคือภาวะเหงือกอักเสบ อาการแทรกซ้อนจะเกิดภายหลังได้รับเคมีรักษา 12 วันขึ้นไป และเกิดมากที่สุดในวันที่ 12 จำนวนวันที่เกิดอาการแทรกซ้อนในระยะควบคุมอยู่ระหว่าง 2-14 วัน ส่วนในระยะทดลองจะมีอาการอยู่ระหว่าง 1-11 วัน

Thesis Title      Comparison of Oral Conditions Between Special and  
Ordinary Oral Care to Prevent Oral Complication from  
Chemotherapy in Pediatric Patients  
Name                Mrs. Boonpean Chanwatana  
Degree             Master of Science (Nursing)  
Faculty            Of Medicine, Ramathibodi Hospital  
Date of Thesis Defense      17 September 1981

#### ABSTRACT

The study was carried out in 8 patients being treated for malignant diseases by chemotherapeutic agents in order to evaluate the efficacy of special oral care designed in comparison with ordinary one. The patients entered the study were admitted to the hematologic unit, Department of Pediatrics, Siriraj Hospital. The age ranges from 4 to 15 years. All had no obvious oral complication at the initial period of the study. The patients were randomly assigned to commence with either ordinary or special care and vice versa during the 10 days regimen. The special care was instructed by the investigator with self-performance. Special attentions were paid at 5 particular sites : lips, gum, teeth, buccal mucosa including palate, and the tongue, for abnormalities. For complete study, body temperature, water intake and daily urinary specific gravity and weekly platelets count were recorded. Based on the two-way analysis of variance, data analysis was carried out thereafter.

Considering daily changes in the site observed, with special oral care, better results were achieved at the lips ( $P \leq 0.05$ ) on the first, third and eighth day, teeth ( $P \leq 0.01$ ) on the fourth to tenth day and there were significant differences between these two groups at gum on the second, third, fifth, sixth, eighth and ninth day respectively ( $P \leq 0.05$ ) while buccal mucosa including palate and tongue no significant difference was observed.

The most frequent changes found are those of gingivitis and petichial hemorrhage at the oral mucosa which occurred from the twelfth day onwards following commencing of chemotherapy and the maximum effect was observed in the twelfth day.